

HARİTACILIKTA EĞİTİM ÜZERİNE

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK

Eğitim, duyulunca durulup, üzerinde yeniden düşünülen bir kavram. İnsanın bilinçli eylemlerinin altyapısını oluşturan bir olgu eğitim. İnsan yaşadıkça hiç bitmeyen, fakat sonu da olmayan bir süreç... Koşulları değiştiren, koşullar değiştikçe de, her şeyden önce kendini yenilemesi gereken bir üstyapı kurumu... Ülkede kurulması gereken, kurulmuş olması gereken en güçlü sistemlerden biri...

Sürekli bir devingenlik içinde yenileşmesi arzulanan eğitim, ancak güçlü ilkeler temeline, çağdaş değerler üzerine, siyasanın zırt-pırt karışmadığı bir özerklik ve nesnellik çerçevesine oturtulabilirse gerçek işlevlerini yerine getirebilir. Yani yalnızca öğretici olmaktan öte düşündürücü, sorgulayıcı, tüm bunlarla birlikte insanın kişiliğini ve yaratıcılığını geliştirici olabilir.

Haritacılıkta eğitim olayını değerlendirirken, bunu her şeyden önce ülkedeki eğitim sistemi içindeki yerine oturtmak gerekir. Okul öncesi eğitimden başlayarak meslek içi ve okul sonrası eğitime kadar yayılan yelpazede oturmuş ve az tartışılan bir aşamasının bulunmadığı ülkemiz eğitim sistemi, özellikle bu yıllar ciddi açmazlarla, tıkanmalarla karşı karşıyadır.

Haritacılık eğitimi de, böylesi bir yapının uzantısı olarak, her şeyden önce dağınıktır. Orta öğrenim düzeyinde Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi'nin yanı sıra, hangi gereksinme ölçütlerine ve hangi eğitici kadrosu güvencesine dayandığı bilinmeyen bir Meslek Okulları Harita Bölümleri dizisi başlatılmıştır. Büyük oranda haritacı kökenli yedek subayların kışla yerine, askerlik görevlerini tamamladıkları bir alan şimdilik...

1982 yılı, ülkemiz yüksek öğrenimi açısından acılı bir sürecin başlangıcı oldu; YÖK sisteminin, mantığının, uygulamalarının başladığı bir yıl. Yeni yasa, atanmış yöneticiler aracılığıyla uygulamaya konulurken, süreç içinde ardında, üniversitelerimizden ayrılan 4900 dolayında öğretim elemanını bırakıyordu. Bazı harita mühendisliği bölümleri de bundan paylarını aldılar. Bu yasa ve uygulamaları, toplumumuzda en çok gündemde kalan ve tartışılan konuların başında geliyor. Tartışmalar bugün de, yeni düzenlemeler temelinde sürüyor. Bu biçimiyle, gerçekten özerk, demokratik, çağdaş üniversite düzeni kuruluncaya kadar da sürmesi kesin görünüyor.

Yüksek öğrenim düzeyinde haritacılık eğitimi 3 aşamada ele alınabilir: Yüksek Okullar, mühendislik düzeyinde lisans ve yüksek lisans eğitimleri.

Üniversiteler bünyesinde YÖK yasasının yürürlüğünden sonra kurulan, Harita, Harita-Kadastro, Tapu ve Kadastro gibi değişik isimler alan 2 yıllık yüksek okullardan bugüne kadar sayısız meslektaş mezun oldu. Aslında üniversitelere fazla öğrenci alma politikasının bir boyutu olarak açılan bu okullardan mezun olanlar, ara eleman gereksinmesinin karşılanması amacıyla gerekçelendirilseler de, mezun olanların memuriyet statüleri bugün bile açıklığa kavuşmuş değil. Merkez üniversiteler ve kentler dışındaki okulların eğitici kadroları ise içler acısı görünüm sergiliyor. Haritacı olmayanların derslere girdiği birçok okul var. Yalnızca bir örnek, Çukurova'da Harita Çizimi dersine bir tavukçuluk uzmanı giriyor.

Bilindiği gibi mühendislik düzeyinde lisans ve yüksek lisans eğitimi veren 4 üniversitemiz var. Bunlara yalnızca yüksek lisans eğitimi veren Boğaziçi Üniversitesi eklendi.

Haritacılık eğitiminin sorunları, birçok toplantıda tartışıldı, değerlendirildi. 1982 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde yapılan Jeodezi Öğrenimi Sempozyumu'nun Sonuç Bildirgesi'ndeki öneriler YÖK'ün gazabına uğradı. Sonraki süreçte YÖK tarafından dayatılan zorunlu şablonlar nedeniyle, uzmanlık dersleri, eğitim izlencelerinde kendilerine zor yer buldular. Tek tip eğitim dayatmaları nedeniyle de, değişik potansiyeller ve ekoller kendilerine yaşam alanı bulamadılar. Sonuçta, sorunlar yalnızca tartışılmış oldu.

Oysa bu zaman diliminde ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, eğitimin hem felsefe hem de hedefleri açısından köktenci değişiklikleri zorunlu kılacak önemdeydiler. Uzman, birikimli ve kendisini sürekli yenileyebilen öğretim elemanlarının tek tek iyi niyetli çabaları, sonucu değiştiremedi. Bugün üniversitelerimizden mezun olan mühendisi uzmanlığı açısından tanımlayabilmek zor. Yani eğitimin stratejisini tanımlamak zor. Her şeyi öğrenmek zorunda olan, ama çok şeyi de öğrenememiş olan, mezun olduğunda ne yapacağını şaşırarak bir meslektaş... Sektörün örgütlenmesini besleyen eğitim, eğitimin sektörde yeni örgütlenmeyi zorlaması ve yönlendirmesi ilişkisi zayıf...

Yıllardır dile getirilen, ama bir türlü gerçekleşmeyen mühendislik düzeyinde uzmanlaşmayı artık kaçınılmaz kılan bir gelişme noktasındayız oysa. Kamu Ölçmeleri alanının artan önemi, uydu jeodezisi alanında ortaya çıkan ve Bossler'e "Jeodezik Devrim Başlamıştır" dedirten gelişmeler, fotogrametri-uzaktan algılama-sayısal resim işleme alanındaki baş döndürücü gelişmeler, artık "geleceğimiz burada" denilen ve uluslararası alanda birçok mühendislik bölümüne adını veren arazi bilgi sistemleri konusu, mühendislik ölçmeleri alanındaki sınır tanımayan uygulama alanları, çevre sorunları, belediye mühendisliği konusu ve sayılmayan diğerleri, artık daha çok geç kalınmaması gerektiğini ortaya koyan gerekçeler...

Fakat bizde bırakın mühendislik düzeyini, yüksek lisans düzeyinde uzmanlaşma bile oturtulmuş değil. Çok insafsız anlaşılmaması koşuluyla şu gözleniyor: Yüksel lisansı bitiren, bir alanda iyice uzmanlaşmış olmuyor, lisans mezunundan bir gömlek daha fazla şey öğrenmiş oluyor. Amacı özel olan Boğaziçi Üniversitesi bu değerlendirmenin dışında. Bu durumda uzmanlaşma, doktora aşamasına kalıyor (!).

Gelişmeleri izleme ve öğretme konusunda başı çekmeleri gereken üniversitelerimizin sahip oldukları olanaklar ise üzücü... Bu devletin paralarının nerelerde ne amaçlarla kullanıldığını bilenler açısından bu üzüntü katmerleşiyor. Üniversitelerde güçlü eğitimin önkoşulu kuşkusuz yetkin eğitici ve araştırmacılar kadrosudur. Ama yetmiyor ki... Üniversite kurumunun özerkliği, yönetim biçimi ve yöneticileri, kaynakları, üniversitenin çalışma ortamları, laboratuvarları, alet parkının çağdaşlığı, hizmet personelinin yapısı, ders araçlarının gelişkinliği, basımevinin düzeyi, öğrencilere sunulan barınma-beslenme ve dinlenme olanakları, araştırmaları özendirme gücü v.d. "üniversite" olmanın ayrılmaz parçalarıdır.

Bugünlerde 5 üniversitenin özel statüye kavuşturulmasına ilişkin gelişmeleri izliyoruz. Bu arada YÖK'ün Ankara'daki trilyon değerindeki tüm binaları ve arsaları, Bakanlar Kurulu kararıyla BİLKENT'e devrediliyor. Ondaki sonra da bu ülkede fırsat eşitliği hikayeleri okunuyor. Bunlar ciddi, tavır alınması, örgütlü tepki gösterilmesi gereken konular. Ama nerdeee?...

Öte yandan şu da göze çarpıyor; YÖK düzeninin üniversiteler üzerine ektiği ölü toprağının kaldırılması, bu kurumlardaki edilgenliğin aşılması için temel koşul olan "üniversite içi dinamizm" ise bir türlü oluşmuyor. Bunun örgütsüz, kendiliğinden oluşması biraz zor görünüyor.

Bir başka boyut da şü; eğitim hiyerarşisinde basamaklar arası ilişki ise hemen hemen yok gibi. Bugüne kadar, orta ve yüksek öğrenimdeki meslek bölümlerimizin yöneticilerinin bir araya gelerek, “Haritacılık Eğitiminde Eşgüdüm” sorunlarını değerlendirdikleri bir toplantı yok.

Okul sonrası eğitim, üzerinde ciddi biçimde durulması gereken bir konu. Bu konuda Odamızın kurultaylar, sempozyumlar, paneller, söyleşiler ve yayınlar yoluyla yaptığı katkıları burada vurgulamak gerek. DSİ, TCK, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü gibi kurumların kurum içi seminerlerini de, sektörel eğitimin boyutları olarak ortaya çıkıyor.

Ancak tüm bu öğeler bir sistemin, bir bütünün öğeleri değil ne yazık ki. Bölük-pörçüklük burada da egemen. Ülke eğitim sistemindeki gibi, harita sektöründeki gibi...

Eğitim düzenindeki örgütlülük ve düzey, sektör olarak gücümüzü ve güçlenmemizi, Oda olarak örgütlü mücadelemizi, mesleğimizin kimliğini güçlendirme uğraşlarını doğrudan ilgilendirmektedir.

Ne yapıp yapıp, sektörümüzün güçlenmesi politikasını, güncelleştirilmiş ve çağdaş öğelerle bütünlenmiş bir eğitim sistemi üzerine temellendirmemiz gerekiyor. Bunun yolu ise, her aşamadaki eğitim sorunlarının tartışıldığı, eşgüdümsüzlüğün giderildiği, uzmanlaşmanın ülke koşullarıyla uyumlu olarak formüle edildiği, tek tip harita mühendisi yerine okulların birikimlerine göre uzmanlaştırılmış meslektaşların yetiştirilmesine yönelik eğitim izlencelerinin değerlendirildiği bir “HARİTACILIKTA EĞİTİM KURULTAYI”ndan geçiyor. Ama yalnızca sonuç üreten değil, çözüm üreten; çözümleri yaşama geçirme dürtüsü üreten bir kurultay...